

**EZECHIEL SPANHEMIUS SERENISSIMO ELECTORI PALATINO
A CONSILIIS STATUS ET P.T. IN TRACTU INFERIORIS RHENI RESIDENS.**

*Viva pollicitus sub imagine reddere pictor.
Quod prisca Veneris Roma, quod Athis habet:
Promissam nec dextra fidem miranda fefellit.
Hic qui Spanhemium cernis, utramque vides.*

Nicolaus Alenius Dan. scil.

EZECHIELIS SPANHEMII
DISSERTATIONES
DE
PRAESTANTIA
ET USU
NUMISMATUM
ANTIQUORUM.

EDITIO SECUNDA, //

Priori longe auctior, & variorum Numismatum
iconibus illustrata.

BIBLIOTHÈQUE S. J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

AMSTELODAMI,
Apud DANIELEM ELSEVIRIUM.
c1o1ocLXXI.

Dolendum equidem fugientes omnino & exesas inscriptionis litteras, locum signati hujus Nummi hodie nobis invidere. Neque enim obvium illum aut vulgarem in Antiquis Nummis, facile licet ex adpicto animali colligere. At illo interim beneficio fruamur, quod Dromadem ejusmodi Camelum exhibeat, cum nudo fessore protensa dextra nescio quid innuentem. Mira autem sunt, quæ de velocitate hujus animalis, qua Equos longe dicitur superare, narrant cum antiqui auctores, Diodorus, Strabo, Philostratus, tum recentiores, Leo Africanus, Marmolius, aliique, qui sua nobis itinera, Asiatica nempe aut Africana reliquere; puta unius diei spatium ultra centum milliaria Dromades id genus conficere, idque modico viatico octo vel decem dies per deserta continuantes. Hinc non immerito Dromas Talmudicis dictus *דומא פליגא* seu *Camelus volans*, & juxta Glossam Magistrorum, quia est cursu velox instar avium volantium, ut observat in Lexico suo Talmudico doctissimus Buxtorfius. Haud aliter nempe ac Græci & Romani celeres suos Equos nonnunquam *Pegasos*, *Volucres Aquilas*, aliisque id genus nominibus appellarunt, qua de re infra.

De RHINOCEROTE haud ignota quoque veterum ac recentiorum controversia; quorum alii fabulosis eundem annumerant; alii vero unum, alii duo cornua, eademque modo in naribus, modo in capite, modo in humeris etiam posita voluerunt. Visum vero Romæ hoc animal Flaviorum temporibus, non ex Plinio solum, Suetonio, aut Martiali discimus, sed præterea ex Nummo Domitiani; ex quo patet luculenter, illud sæcularibus Ludis exhibitum, ac in ejus rei memoriam ibi expressum, cum unicornu è naribus prominente. Unde mirari subit nuperum Historiæ Animalium

malium scriptorem, qui cum duobus cornibus in his
 ipsis Domitiani Nummis depictum refert: sed illum
 in hunc errorem induxisse videtur Aldrovandus, &
 utrumque Pierius, qui hoc ipsum de duobus Rhino-
 cerotis cornibus nummo illo expressis ante eos tradi-
 derat, verum quod jam auguratus est Aldrovandus,
 Elephante nobis pro Rhinocerote obtruso. Certe satis
 Pierium aliosque ei adsentientes arguunt, cum pro-
 ductæ jam ante superiori sæculo hujus nummi Icones
 ab Antonio Augustino, & Sebastiano Erizzo, tum se-
 quens ejusdem effigies illis consentanea.

Joan. Jon-
 ston. Hist.
 Quadrup.
 Lib. 1 1.
 Hiero-
 glyph.

Ut omnino inde corruptum constet Martialis locum
 vexatum jam viris doctis, ubi geminum cornu huic fe-
 ræ videtur tribuere: de quo præter alios consulendus
 Cl. Bochartus in præclaro opere de Animalibus sacris,
 ne actum procul dubio hic agamus; neque enim liber
 ille nobis ad manum, dum hæc commentamur. Certe
 in hunc errorem haud impingere potuit Poëta testis
 illius spectaculi oculus, quale nummus iste Domitia-
 ni repræsentat, qui juxta Plinium, Ælium, aliosque
 unum cornu alio loco eidem feræ tribuit,

Quantus erat cornu, cui pila taurus erat.

Alias sequutis etiam temporibus, & præter sæcularium
 solemnitate, ornasse non semel Rhinocerotas Ro-

S

manas

manas ludorum editiones, liquet aliunde ex Auctori-
 bus Historiæ Augustæ, Capitolino in Pio & Gordia-
 nis, ac Lampridio in Elagabalo. Immo sub Trajano
 etiam idem animal Romæ conspectum, fidem facit
 Nummus ab Occone descriptus, quinto illius Augusti
 Consulatu. Ut pateat inde luculenter, quam vere
 à ^a Plinio ac ^b Æliano sit adfertum, formam illius belluæ
 Romanis esse notissimam, quippe apud quos sæpe fit
 in amphitheatris visa. Si fides vero habenda est Pyrrho
 Ligorio, notatur ab eodem in uno Domitiani Numi-
 smate Rhinoceros cum Elephante, ut videbam nuper
 in antiquariis ejus collectionibus ineditis, quas adfer-
 vat Bibliotheca Augustæ Christinæ.

^a Lib. VII. c. 20.
^b Lib. XVI. c. 44.

Neque verò in iisdem diversum ab eo MONOCER-
 ROTA memini me vidisse, quem à se tamen in Num-
 mo veteri inspectum apud hunc ipsum Ligorium te-
 statur Aldrovandus, cornu cantharo humi stanti inse-
 rentem, cum inscr. ΝΥΣΣΕΩΝ. Suspiciatur vero per-
 cussum illum ab Indis Nysæis, in Bacchi sui cultum,
 ac memoriam victoriarum Alexandri Magni, & reper-
 ti in eo tractu id genus Unicornis. Eundem quoque
 Nummum vulgavit Medicus quidam Gallus scripto
 vernaculo, ac eidem Alexandro Indorum Triumphatori
 tribuit; paullo tamen aliter expressa nummi epi-
 graphe, ΝΥΚΕΩΝ. Vir autem doctissimus, magnum
 lumen Germaniæ nostræ litteratæ, recentem illum
 Nummum statuit, peculiari illi destinata commenta-
 tione in variæ eruditionis opere. In ea autem id agit
 pluribus, ut eundem adscribat non Indicæ illi Nysæ,
 sed haud paullo viciniori Nicææ, sitæ in Liguriæ &
 Galliæ finibus, ac legendam proinde augeretur inscri-
 ptionem ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Fundus illi hujus observatio-
 nis Julius Scaliger, qui in ea Urbe visum à se narrat
 cornu

Laurent.
 Catelanus
 l. de Uni-
 corni.

Thom.
 Reinsius
 var. lect.
 l. II. c. 2.

Exerc. CCV.

cornu hujus Monocerotis; unde quoque illud ab eodem Heroë Scaligero, aut ab alio forte conscio geminæ voluptatis, ad perpetuam rei memoriam æri incisum putat superiori sæculo, ac intuitu Græcorum illius urbis aboriginum, signatum Græco illo nomine ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Neque dubitat vir eruditissimus hanc suam de Nummo illo sententiam, ut extra omnem contentionis aleam proponere; immo pro qua paratus sit forti animo *tanquam Danaïs pro navibus Ajax* depugnare. Non vero is ego sum, quibus digiti pruriant hanc pugnæ aleam subeundi, aut vero qui gestiam inde capere solatium, quod cum victus ero, cum Aiace ferar decertasse. Optassem equidem mihi copiam fieri illius Nummi, aut iconis inde expressæ; ut de eo liceret certius aliquid statuere, maxime de ætate illius & occasione, qua percussus fuit; & an ad remota illa Alexandri M. tempora, aut ad alia eum subsequuta, an vero ad elapsam modo sæculum omnino referri debeat. Sed non licuit mihi hæctenus Galli illius Medici scriptum consulere, quo Nummi illius iconem dedit inspiciendam, aut eundem in penu antiquaria Pyrrhi Ligorii à me hic inspecta observare, à quo primum Nummi hujus notitia videtur dimanasse. Illud tamen in Lectoris gratiam, & ad majorem quandam lucem hujus rei haud alienum erit præmonere, magnam utique fuisse superiori sæculo, quod tu non ignoras, Pyrrhi hujus Ligorii in colligendis undique residuis prisca ævi monumentis diligentiam, ac in iisdem delineandis, describendis, in certum ordinem redigendis, & pro captu etiam interpretandis, incredibilem quandam neque satis unquam prædicandam sedulitatem. Hinc optimos & publicos illius industriæ præcones nactus jam olim sibi conjunctos arcta id genus studiorum commu-

*Judicium
de Operibus
Antiquarii
Pyrrhi Li-
gorii inedi-
tæ.*

nione, Antonium Augustinum, Fulvium Ursinum, Onuphrium Panvinium, Annibalem Caro, & his ætate proximum Laurentium Pignorium, omnia clarissimæ famæ nomina. Sed certiores adhuc ejus rei testes exstant Herculeæ Viri lucubrationes antiquariæ etiamnum superstites, in quadraginta & plura volumina digestæ; quæ integræ adhuc in Taurinensi Bibliotheca, & hic in urbe magna sui parte in supellectile libraria Christianæ Augustæ, Farnesiana, & Barberina, instar præstantissimi cujusdam Thesauri, adservantur. Complectuntur vero illæ, tum consueto litterarum ordine & libris totidem, Geographicam locorum hominumque prisca ævi enarrationem, insertis passim Lapidum ac Nummorum monumentis; tum præterea Commentarios singulares in Græcorum & Cæsarum aliquot Nummos; ac insuper Tractatus quosdam peculiare ad illustrationem Romanæ omnisque remotæ antiquitatis comparatos; De Religione & Dis Gentilium, Heroibus & Viris Illustribus, Ponderibus, Mensuris, Statuis, Monetis, Funeribus, Re Nautica, Vestitaria, Claris Familiabus Romanorum, de eorum Magistratibus, ac tandem distinctis quibusdam Tiburis, Villæ Hadrianæ, aliorumque id genus vel Rituum vel locorum explicationibus. Dum vero easdem fama & commendatione eruditorum hujus ac superioris sæculi mihi pridem notas, obiter versare licuit aliquoties, facile deprehendi multas latere in iis optimas prisca ævi reliquias, quibus vel imprimis prioribus Inscriptionum aut Nummorum veterum collectionibus ingens & præclara quædam accessio fieri posset; ac inde in omne litterarum & doctrinæ genus utilitas non levis redundare. Multa enim id genus hodie etiam haud amplius obvia, ibi recondi adversus injuriam temporum;

rum ; multa etiam ab aliis secus aut prophanter descripta, accuratius ibi aut fidelius, quam vulgo in editis legi ; præter conspicuam singularis cujusdam in colligendis iis, ac ubi opus fuit delineandis, industria laudem. Sed neque illud vicissim dissimulabo, plura passim occurrisse congesta in tam vasta mole, quæ aut dubiæ fidei, aut confessæ videbantur novitatis ; magnam inprimis Nummorum segetem ipsa locorum aut inscriptionum notatione quam oppido singularem. Et quidem erratum videbam frequentius in Græcis id genus monumentis vel tradendis vel explicandis ; adjunctas certe iisdem interpretationes, nullum ferme usum Græcarum aut interiorum alias litterarum manifesto nimis arguere. Varia ejus rei exempla possem huc adferre, quæ subinde sese mihi ac dolenti quidem ingerbant, & quæ suo loco nonnunquam ac ordine, sed cum pace ejus viri, cujus ossa quiescant molliter, lectorum oculis subjiciemus. Sive itaque fatum illud sit omnium vastarum collectionum, in quibus vulgo *ἡ πλὴν ἐσθλὰ, πλὴν ἢ λυγρὰ* ; sive ea sit consueta humani ingenii pluribus intenti imbecillitas ; sive fucus ab aliis bono ac diligenti viro factus sit ; sive nimio omnia vetera ac nova promiscue congerendi studio laborarit ; sive revera majore animo ac labore improbori, quam idoneo provisu priscae eruditionis & solertiae illius judicatricis instructus, rem tantam sit adgressus ; illud certo mihi constat, quod nec fidem ubique decoquat, nec ubique mereatur, & in amplissima messe,

Infelix lolium ac steriles dominantur avena.

Unde etiam, si mei voti res esset, mallet ego à viris eruditis ac in litteris id genus subactis, spicilegia inde colligi bonæ frugis magna fide & cura, publico

usui eximie profutura ; ex quo sua Ligorio sedulitatis ac industriæ laus maneret illibata ; quam ut tota illa qualis exstat farrago promeretur ; quæ vel incautis posset imponere , avidis ad quamcunque ciborum novitatem ; vel etiam ut est sæculi genius , auctoris sui celebritati ac meritissimis alias laudibus haud parum valeret detrudere . Atque candidum hoc meum de immensis laboribus Pyrrhi hujus Ligorii judicium , probatum quoque tuo calculo , citra ullam ejus contumeliam prolatum velim ; neque certe in alium finem , quam ut inde constet , quousque fidei ejus ac auctoritati , quam maximam publica jam illi fama conciliavit , sit tribuendum , de qua hic etiam quæstio vertebatur , & forte sæpius in processu operis mentio erit facienda . Alterum vero hic monendum quoque videbatur , quod nihil traditum videam à viro doctissimo , de altera Nummi illius parte , qui istum Monocerotæ nobis repræsentat . Illud tamen valde fuisset opportunum , ut inde lux major adfulgeret ; quando aut qua occasione idem ille sit percussus . Proximum est , viros doctos , sed in id genus antiquitatibus parum exercitados , ad Nysam Indicam levi fundamento confugisse , & ad victorias ab Alexandro Magno de illa gente reportatas ; in quo haud difficulter Cl. Reinesio adsentimur . Multa quidem exstant & teruntur manibus Procerum ac antiquariorum Herois hujus Numismata , proba illa quidem & genuina ; sed quæ expeditionum ejus Indicarum meminerint , fateor me nondum reperisse . Et quum præter Nysam hanc Indicam , plures alias , & quidem novem urbes ejusdem nominis Stephanus Byzantinus commemoret , sitas in Eubœa , Thracia , Cilicia , aliisque id genus regionibus haud paulo vi-

lo vicinioribus, haud necesse fuit proinde dilabi ad ultimos terrarum Indos, & percussos inde Nummos accersere. Accedit opportune, quod ceu anti-^{De variis} quus sit ac genuinus Nummus ille ab iis descriptus, ^{Nummis} ceu ad veteris alicujus normam novo signatus metal-^{Nysæorum.} lo certe, ΝΤΣΣΕΩΝ levi aut obvio errore legerint iidem, aut eum obtruderint, pro ΝΤΣΑΕΩΝ. Occurrunt enim plures Nummi, quod etiam fugisse videtur virum doctissimum, & optimæ quidem notæ, cum hac inscriptione ΝΤΣΑΕΩΝ. Percussi illi vulgo sub Hadriano, Pio, Marco, Commodo, Valeriano, modo cum Dei Luni effigie, modo cum Cere in bigis serpentum, modo cum Quadrigis, aliisque id genus symbolis. Ad quam vero Nysam referri debeant, & an ad unam singuli an ad diversas, non ita liquet: nisi quod plures illi, qui Luni effigiem repræsentant, Nysæ Euboicæ transcribendi mihi videantur. Colligebam id primo obtutu ex Nummo Valeriani, quem nuper cum selectis aliis divulgavit Cl. Seguinus, in quo eadem inscriptio ΝΤΣΑΕΩΝ cum figura hujus Luni, infra vero Bovino Capite, quod ille ingeniose ad varias bicornis Lunæ cum Tauro similitudines, ego omnino ad Eubœam referebam, cujus symbolum passim in nummis noveram simile Tauri caput, & in qua Stephanus urbem Nysam hujus nominis tradit existisse. Quo spectare etiam memineram Nummos Magni hujus Alexandri, probos illos neque dubiæ fidei, cum adjunctis variis id genus symbolis Taurini Capitis, Sphingis, Rosæ, Pegasi, quæ nempe ab Euboicis, Chiis, Rhodiis, Corinthiis, signatos eosdem arguunt. Sed res patebit clarius ex sequenti schemate, cujus priorem Alexandri Nummum Gazæ Palatinæ, poste-

Ad distinctionem itaque Nysæ Euboicæ ab aliis ur-
 bibus ὁμωνύμοις, additum familiare Insulæ symbolum
 Taurini capitis; sicut vulgo etiam in Nummis Urbium
 Siciliæ, tria crura notum regionis insigne solent deno-
 tare. Neque vero alias mirabitur quisquam in eo Græ-
 ciæ tractu cultum hujus Luni, quem non apud Assy-
 rios solum Carrenos, sed apud Græcos etiam ac Ægy-
 ptios familiarem, ex Spartiano liquet in vita Caracal-
 læ. Haud aliter nempe ac mascula Venus vel virilis a-
 pud Cyprios colebatur, sub masculino itidem nomine
 Ἀφροδίτη, ut me docuit Servius, & juxta ejus glossam,
 secundum eos qui dicunt utriusque sexus participationem ha-
 bere Numina. Unde & vicissim Bacchus ἀνδρογύνῃ occurrit apud Suidam. Sed hæc alterius loci. An vero
 Nummus ille de quo agimus, descriptus à viris doctis
 cum Monocerote cornu cantharo inferente, (modo
 constaret de illius valore) ad hanc vel aliam Nysam
 referri deberet, haud ita possem adfirmare. Ob Bacchi
 tamen memoriam, Cantharo, ut volebat etiam Aldro-
 vandus, abunde indicatam, eundem Thracum Nysæ
 co casu lubentius imputarem, apud quos Liberi Patris
 cultum

Ad lib. 11.
 Æneid.

cultum familiarem, haud minus quam apud Nyſæos Indos, probant alia Nummorum monumenta illius tractus, cum iisdem etiam Canthari aut reliquis symbolis hujus Dionysii. Geminus inter alios Nummus Thraciæ Pautaliæ, in quo Lyæus ille cum Cantharo; sicut alias fratri ejus Herculi Scyphum quoque suum varii Græcorum Nummi adjudicant, juxta divini vatis de eodem testimonium, *cui sacer implevit dextram scyphus*. Sed magis adhuc faciunt ad præsentem Nummum illi, in quibus ut Monoceros hoc loco, ita alia animalia è cyathis id genus bibentia conspiciuntur. Talis Nummus Iliensium Mediceus, in quo hinc Commodi effigies, illinc Aquila bibens è cyatho, cum adstante Ganymede & inscr. ΙΑΙΕΩΝ. Hæc vero si non probant omnino Nummi, de quo agitur, antiquitatem, (quod neque hic intendimus statuere) illud saltem evincunt haud incommode, neque illius inscriptionem, neque symbolum etiam animalis cyatho cornu inferentis, novum alias esse aut insolitum in priscis id genus monumentis; multo minus opus fuisse recedere adeo à lectione ΝΥΣΣΕΩΝ, aut ad alteram ΝΙΚΑΙΕΩΝ confugere, quum eandem istam ΝΥΣΑΕΩΝ præferant alias optimi & antiqui Nummi. Unde liquet etiam, quam minus adhuc sit necesse, alteram illam conjecturam ΚΥΚΕΩΝ, seu de potu miscello hic amplecti, cum ab omni usu ejusmodi inscriptionum plus fatis alienam, tum merito ab eodem viro doctissimo prolatam valde dubitanter. Alias plures quoque occurrunt Nummi ΝΙΚΑΙΕΩΝ, Nicææ nempe non Liguriæ sed Bithyniæ, & (quod hic non minus apposite) cum signato etiam Patris Liberi in iisdem cultu; qui etiam *αγορίαρ* illius urbis vocatur alicubi Dioni Orat. xxxv. Chrysofostomo. Addam & illud insuper, haud novum

T

esse,

esse, ut quotidie eruantur monumenta prisca ævi, & ipsius etiam Herois Alexandri, quorum altum alias apud veteres silentium; neque continuo proinde suspecta sit aut labans eorundem fides, ut colligere videbatur vir eruditissimus. An vero nulla plane mentio sit hujus Monocerotis apud Aristotelem, ut idem censet, nondum ita liquere mihi videtur. Dubium certe illud in ancipiti reliquit Cæsar Scaliger, annon eum forte nomine *ὄνυξ Ἰνδικὴ Μονοκέρατος* designarit Stagirita. Eadem certe legas Monocerotis vel Asini Indici descriptiones apud Ctesiam, Plinium, Ælianum, ut non diftentur viri docti. Et quamvis quæ vulgo figura Monocerotis describitur, ab Asinina satis recedat, ut haud difficulter concedam Cl. Reinésio, nihilominus vel solus ille mugitus gravis seu asininus, quem illi tribuit Plinius, facile impellere potuisset Aristotelem, ut illi Asini Monocerotis seu Unicornis appellationem tribueret. Firmare id posset luculenter meo iudicio exemplum Hippopotami superius adlati; cui cum alias figura ab Equina satis sit diversa, & magis ad Bovinam accedat, ob hinnitus tamen aut soni cum Equo similitudinem, Equi etiam nomen idem tribuit Aristoteles. Neque alias ignotum fuisse veteribus aliquem id genus Monocerota, non ex clarissimis solum apud Gentiles scriptoribus liquere videbatur, sed quod aliquanto majoris erat auctoritatis, ex prisca sacrorum librorum fide, certe ex gravi LXX Græcorum Interpretum testimonio, qui illud Hebræorum *דנר* constanter per vocem *Μονοκέρατος* expressere. Hinc illa quoque Hebræorum traditio, quæ Monocerota Josuæ symbolum adsignavit. Unde & illud insuper colligitur huic loco maxime consentaneum, haud mirum certe fore vel infolitum, si expressa foret in aliquo Nummo veteri figura
vel

vel memoria hujus animalis. Equidem videas passim insolitas id genus feras aut minus obvias, ad memoriam posterorum, aut spectaculi novitatem, frequenter in iisdem consignari; quod jam indicavimus Hippopotami aut Rhinocerotis exemplo, & mox ulterius evincetur. Sed quæcunque tandem sit traditio de hoc animali, aut vi ejus salutari; quam hic in medio relinquimus, illud certe constat, male hunc Unicornem cum priori illo Rhinocerote confundi à tot claris scriptoribus, aut huic illud Hebræorum **דנר** secus tribui ab iisdem, quod viderunt jam eruditi. Alias vero non Unicornem, quod tamen innuebant vetusti illi Interpretes, sed Bicornem à Mose ac Davide describi hoc animal, & de Capra utroque cornu obvios feriente intelligendum, adferentem novi Cl. Bochartum in novissimo opere, quod ab erudito lectore consulendum. Et hæc obiter ad majorem quandam lucem, illius in qua versamur disquisitionis, nulla me cum viris doctis committendi prurigine, qua utique non laboramus; neque alias quadam de Nummo nobis haud inspecto certo aliquid statuendi fiducia. Sed vel ita illis & argumento simul fuit inserviendum.

HYÆNAM quoque solenni celebritate Ludorum sæcularium, Romæ] conspectam, Philippi Senioris Nummi aliquot rariores repræsentant; quod alias ignotum Europæ animal tradidit Julius Scaliger. Præcipua nempe hæc fuit sequioribus sæculis, cum sæcularium, tum aliarum editionum munificentia, ut à peregrinis iisque ignotis ut plurimum animalibus, muneribus suis dignitatem ac famam conciliarent Editores; ubi Elephantum, Tigrum, Leonum, Leopardorum, Hippopotami, aliarumque belluarum Libycarum vulgaris jam voluptas evaserat. Hinc temporibus etiam

Com. in
Hist. Anim.
Aristot. v. 1.
c. 32.

suis gloria ac celebritas quæsitæ. Vopiscus, *memorable maxime Cari, Carini, & Numeriani hoc habuere imperium, quod ludos Romanos novis ornatos Spectaculis dederunt.* Ita maxime Principum Natalibus feras insolitas ex India aut Æthiopia præter Ægyptias vulgo accersitas, cum aliunde, tum ex Eusebio liquet in Natalibus Maximini Cæsareæ celebratis. Idem de Prætoris etiam aliisque ludis legas aliquoties apud Symmachum; *Ludos Prætorios properamus, quorum ornatus peregrina desiderat, ut novo cultu Romana splendet editio.* Cujusmodi insolitas amphitheatricas voluptates eleganter describit alicubi Calpurnius,

Hist. Eccl. l. v. c. 6.

Lib. ix. Epist. 125.

Eclog. x.

Lib. x. Epist. 19.

Lib. xxxvi. cap. 2.

*Ordine quid referam? vidi genus omne ferarum,
Hic niveos lepores, & non sine Cornibus apros,*

& quæ plura id genus in sequentibus commemorat. Alibi tamen CROCODYLOS in præcipua hujus voluptatis parte apud Romanos exstitisse, vulgato licet eorum adspectu, liquet ex eodem Symmacho; *Præceteris autem quæ Romana spectacula desiderant, CROCODYLOS functio theatralis efflagitat.* Ut non mirum proinde sæpius in nummis Cæsarum expressam itidem figuram hujus animalis, alias haud ignotam; aut ejus imagine cum Nilum tum Ægyptum frequenter in iisdem adumbrari, ut vidit jam olim Plinius. Res obvia ut cum aliunde, tum ex vulgatis jam Nummis Augusti & Coloniz Nemaufensis, in memoriam subacti illius Regni.

Neque

Neque vero piguit obvium alias & familiarem in Ci-
 meliis ac libris antiquariorum Nummum huc adferre,
 ut inde illustretur Hesychius, cui explicatur vox *δενδε-
 της κροκόδειλ* Ⓞ, qualem utique haud male videtur in-
 nuere Crocodilus iste palmæ adligatus; nec diffitetur,
 quem postea consului, doctissimus Bochartus in præ-
 fatione Hierozoi. Haud enim omnes fluviatiles seu è
 Nilo Crocodili, quamvis ob eos in Indo fluvio reper-
 tos, continuo Nili fontes in illo terrarum tractu, sed
 irritò labore, sibi investigandos crederet Alexander,
 uti narrat Arrianus. Equidem diserte alibi fluviatiles Lib. v. 1:
 ac terrestres Crocodilos distinguit idem Hesychius, &
 diu ante illum Aristoteles, sicut jam monuerunt Viri
 magni. Tales utique, ut hoc addere mihi liceat, qui <sup>Κροκόδει-
 λ</sup> Ⓞ:
 in antris & puteis, quo mansuescerent, apud Diospo-
 litas Ægyptios educati, & præcipua quadam apud eos
 religione culti, ut me docuit Stephanus Byzantius; <sup>In voce
 Διὸς Πάριος</sup>
 cujus locus obiter adducendus est ac emendandus, *εἰς*
 ἢ καὶ ἄλλαι μικραὶ (nempe urbes dictæ Diospoles) ἐν Αἰ-
 γυπτιῶσι πόλεις, ὧν ἐν τῇ μίᾳ πηλοστυχίᾳ στυκροκόδει-
 λοῦσι, ἐν ἄλλοις ἢ Φρέασι σέθοντες ΜΗΔΕ, ΤΟΥ ΠΟ-
 ΤΑΜΟΥ γιορμαίως μὴδ' εἰ σφόδρα λέγοντο. Negantem
 audis aperte *παμίως* fuisse, seu è Nilo Crocodilos illos
 Diospoliticos, quæcunque de iis in contrarium tra-
 ditio exstaret. Ex quo loco præterea illustrandus, cum
 eruditissimus Clemens, qui Diospoli itidem apud Æ- ^{Lib. v. Strab.}
 gyptios in æde sacra præter alia expressum quoque
 Crocodilum narrat; tum sanctissimus Martyr Cypria- <sup>Ad Deme-
 trianum.</sup>
 nus, CROCODILI & Cynocephali, & lapides & serpen-
 tes à vobis coluntur. Non autem communis omnium
 Ægyptiorum Deus, sicuti reliqua illa animantia, quæ
 ut toti genti sacra recenset alicubi Geographus, sed <sup>Strabo lib.
 xvii.</sup>
 juxta Ovem, Lupum, Simiam, aliaque id genus, τόπι-
 cus

In Jove
Tragædo.

Lib. xvii.

ii Chro-
nic. xii. 3.

In voce
Zarpeta.

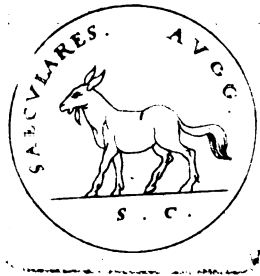
cus tantum quorundam Ægypti locorum, ut ex Lucia-
no præterea discas, aliis Tentyritarum exemplo inter-
necinum cum Crocodilis bellum gerentibus. Varia au-
tem Crocodilorum apud Ægyptios nomina; neque
unam speciem existisse, vel inde liquet, quod sicuti
δενδρίτης Hesychio Crocodilus superiori nummo, ut
videtur expressus, ita occurrebat mihi nuper apud Da-
mascium in vita Isidori, *Σῆχος ὄνομα τῆς κροκοδείλου καὶ ἐ-
δῶ*, *Souchis* vero nomen & species Crocodili. Unde emen-
dabam Strabonem, cui *Σῆχος* idem vocatur, & quem
apud Arsinoitas cultum docet. Illam enim termina-
tionem in *is*, Ægyptiis familiarem cum aliunde novi,
tum ex pleraque locorum ita desinentium apud eos
terminatione, Stephano Byzantio frequenter indi-
cata: unde Strabonis potius quam Photii Codices in
ea voce emendandos liquet. At vero haud male ita di-
ctos id genus Crocodilos liceret statuere, quod non
in paludibus solum, sed etiam in antris ac speluncis,
Diospolitarum exemplo, ut paulo ante è Stephano vi-
debamus, alerentur. *סוכה* *Souccha* certe Hebræis, (qui-
bus multa cum Ægyptiorum idiomate communia no-
tarunt eruditi) antrum & spelunca, unde & *Succheos*
feu Troglodytas, inter militantes Ægyptiorum Regi
Chronicorum auctori commemoratos, deducebat in
suo Phaleg doctissimus Bochartus. Haud aliter vero ac
Diospoli loco supra adlegato Stephanus, ita alibi quo-
que idem docet in fonte quodam Zareta prope Cal-
chedonium mare, parvos id genus Crocodilos educari
solitos. Cæterum vel ex superiori nummo, aliisque id
genus sub Augusto, aut vero in celebritate sæcularium
sub aliis Cæsaribus percussis, abunde liquet quanta fue-
rit hujus feræ apud veteres celebritas; unde & præci-
pua ludis Romanorum solennitas, & nobilissimo Re-
gno

gno insigne passim peti meruit. Unde & nobilis illius civitas Arfinoë, dicta urbs Crocodilorum, aliaque haud procul Thebis Ægyptiis, juxta Strabonem. Ne-
 que aliter Equi Thessaliam, Arabiam Cameli, Africam Lib. xvii. 24
 Leones ac Elephantes; Syracusas, Neapolim, Messinam, Tarentum, aliasque maritimas civitates Delphini designare solent, in Nummis eorundem locorum; ut præcipui nempe illorum vel foetus vel accolæ. Ut jam mittam Hispaniam, cujus index veluti ac tessera Cuniculi; sicut liquet ex obvio Nummo, sedentis cum oleæ ramo mulieris & adstante Cuniculo, peculiari HISPANIÆ Symbolo. Qui Nummus optimus interpres *Cuniculosa* Catulli *Celtiberia*; & mire insuper illustrat, quæ de nomine ipsius Hispaniæ, quasi à copia Cuniculorum deducto, ex lingua Phœnicum erudite observat doctissimus Bochartus, in præclaro opere Geographiæ sacræ. Sed hæc obiter, de quibus nempe agetur accuratius suo loco, ubi ad regionum ac Urbium illustrationes è Nummis petendas deveniemus. Ut vero in viam redeamus, à qua me tamen vix crederem aberrasse, HYÆNÆ, de qua paullo ante agebamus, contentæ in Nummis figura docere potest, quam cum Porco, unde illi nomen, communionem habeat: cujus inter alia, vis in Magicis præ reliquis olim animantibus celebrata, unde & in hanc rem Lucano *dura nodus* HYÆNÆ commemoratur: quem locum perperam à viro magno ad Solinum explicatum alibi vindicabimus. Sed ferimus ægre, non esse jam nobis ad manus vel Nummos vel Icones inde depictas, cum figura sagacis hujus feræ, quam hic opportune lectorum oculis subjiciamus. Præter vero Auctores alios, meminit quoque Porphyrius in aureo libello, calliditatis Indiciæ, Lib. III. de
 quam vocat, Hyænæ; qua, humana voce simulata solet Abstin.
 incautos opprimere. Alias

Jul. Cæs.
lib. v. 1.
Comm.

Alias vero haud minus ex nostro quoque Septentrione, quam ex Oriente aut Meridie quæsitâ tandem id genus spectaculis celebritas. Testes præ aliis **ALCES**, feræ olim Hercyniæ sylvæ, quas ad amphitheatrales pompas à Gordiano cum pluribus id genus destinatas, Philippus successor Ludis sæcularibus exhibuit. Capitulinus; *Fuerant sub Gordiano Romæ Elephantum XXXII. ALCES X. Tigres X. Leones mansueti LX. Leopardi mansueti XXX. Hyæna X. Gladiatorum Fiscalium paria mille, Hippopotamus unus, Rhinoceros unus, Archoleontes X. Camelopardali X. Onagri XX. Equi feri XL. Et cætera animalia innumera & diversa, quæ omnia Philippus Ludis Sæcularibus vel dedit vel occidit.* Unde etiam inter Nummos Philippi sæculares, aliquos cum Alce aut Cervâ descripserunt viri docti; neque tamen quod sciam inde producta ejus icone. Unum videas apud Erizzo, cum figura insoliti animalis; quod ille quidem, ut incertum & hirco simile contentus fuit obiter indicare, ego vero ad Alcem illorum temporum referre omnino non dubitarem.

Occo pag.
447.

Multa sunt quæ me movent, ut hanc fuisse veterum Alcem existimem, de qua tot sunt alias ac tam variæ scriptorum nostri ac prisca ævi dividia, quas hic meas non facio. Neque vero illæ solum occurrunt de nomine aut

ne aut aliqua proprietate hujus animalis, ut paulo ante de Hippopotamo aut Rhinocerote videbamus, sed de tota ejus figura; quam nempe alii Capræ, alii Jumento, alii Cervo, alii Mulæ etiam confimilem faciunt. Contulit obiter inter se eas dividias, puta Julii Cæsaris, Plinii, ac Pausaniæ, Magnus Solini interpres; neque quidquam præterea. Minus adhuc moror turbam reliquorum, qui non aliam vulgo Alcem, quam *Elend* dictam nostratibus, nonnullis Magnum Animal volunt agnoscere. Nec enim me illorum numerus junctæque umbone phalanges deterrent; quin feram hanc in superiori Nummo depictam, pro vera veterum Alce ausim haud cunctanter venditare. Primum illud est, quod modo ex Capitolino constabat; nempe hac solennitate Milliaris Sæculi à Philippis celebrata, Alces quoque exhibitas. Inscriptio autem Nummi hinc Philippum, illinc SÆCULARES AUGG. Patris nempe & Filii arguit, & memoriam spectaculi id genus Circensis. Nec vero ad aliud iste Nummus referri potest securius, quam ad Alcem; si consulas totam seriem descriptorum Animalium, quæ ut præcipuas eorundem Sæcularium celebritates, & diversis data missionibus commemorat Capitolinus. Alterum, vix notam hætenus Romanis feram, quantum licet aliunde colligere, meruisse maxime signari ad recordationem illius festivitatis; sicut de Rhinocerote sub Domitiano; de Hyæna vero, Hippopotamo, Elephante, Crocodilo, Leone etiam, aliisque vulgo jam notis, videmus ex eadem Nummorum penu contigisse. Certe sequutis inde temporibus, inductas sæpius ad spectacula Romanorum Alces, ut adpectu & raritate singulares, docuit me præterea Calpurnius; ubi

inuitatas ac solennes Cari & liberorum ejus describit
Editiones,

Ordine quid referam, vidi genus omne ferarum,

Hic niveos lepores, & non sine cornibus apros.

Manticoram, & sylvis etiam quibus editur ALCEN.

Per sylvas nempe, Hercyniam videtur innuere, quarum incolæ olim Alces, juxta Cæsarem. Tertium vero & præcipuum, occurrere non pauca in hac figura cum Alce veterum communia, in quantum patitur incerta & diversissima illorum de hoc animali narratio. Vides utique illius, juxta Cæsarem, ad primum statim adspectum, *consimilem Capris figuram & eandem magnitudine antecedentem*, imo etiam aliquo modo juxta Plinium, reliquam corporis formam à jumento haud alienam. Nam quod adfunt cornua & crura cum nodis & articulis, quæ in Alce Cæsar haud agnoscit, in eo liquet ex Plinio ac Solino, eum vel Alcen cum Machli illi haud dissimili confudisse, de qua isti tradunt nullum illum suffraginum flexum; aut vero foeminam cum mari miscuisse, cui priori solum cornua demit Pausanias. Nec mirum præterea, si de fera adhuc Romanis parum nota secus quædam, aut inter se diversa, antiquiores scriptores tradiderint; quod iisdem in aliis magis obviis accidisse, neque tu ignoras, & vel adlata paullo ante exempla Hippopotami, Rhinocerotis aliorumque id genus satis arguunt. Palmarium vero illud, quod Capræ haud absimilem Cæsar agnoscat, ac eadem majorem; quorum utrumque figuræ hujus adspectus satis meo judicio ante oculos ponit. Unde liquet etiam haud opus nunc esse emendatione illustris Salmasii, qui Capras hic apud Cæsarem in Capreas mutat; cum ad priores magis, quam ad posteriores accedat superior effigies. Neque illam mutationem evincit addita

MOX

In Eliacis.

mox à Cæsare pellium varietas, quam præmissa ab eodem Capræ figura per se satis indicasset, ut non fuisset necesse proinde Cæsari eadem distinguere, *habere consimilem Capris figuram, & varietatem pellium*. Alias apud Comicum, *Caprigenum genus*, de Capreis dictum videas, Plautus in Epidico.

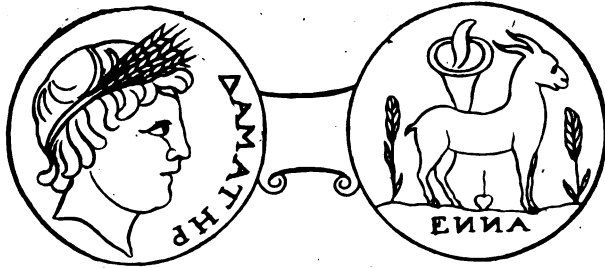
qui varie valent

Caprigenum hominum non placet mihi, neque pantherinum genus.

- Illud enim *Caprigenum genus*, de *Capreis* intelligendum non de *Capris* satis liquet, in quibus utique haud occurrit illa varietas pellium, ad quam adludit Comicus. Cur vero recentiores magnum suum Animal, seu Germanorum *Eland*, Alcis nomine indigitarint; aut eandem cum Alce veterum statuunt, ipsi viderint. Nunquam certe feras tota specie, ut liquet, diversas in unam eandemque, sicut in unum nomen tam facile sociabunt; facilius certe, *jungentur jam Gryphes equis*. Vel sola insuper ab iis prolata iconum hujus feræ diversitas, in quantum iis fides sit habenda, satis arguit. Sed non scribimus hic Historiam Animalium, aut vero tantum nobis otii, ut de iis inter se, aut quod factu difficile, cum veteribus conciliandis, multum jam laboremus.

Alias selecta quædam è CAPRINO genere Animalia, neque vulgo obvia eadem antiquaria supellex nobis subministrat. Quamvis enim, quod tradit alicubi Plinius, in omnibus animalibus placida & fera reperiantur, CAPRÆ tamen in plurimas similitudines Lib. VIII. cap. 53. *transfigurantur*; dari enim Capreas, Rupicapras, Ibices, Oryges, Damas, & quæ plura hujus generis ibi commemorantur. Unum animal eodem referendum, neque superiori valde dissimile suppeditat

Tab. LXXX. nummus Ennæ urbis Siculæ apud Parutam, cum inscriptione ΔΑΜΑΤΗΡ in una, & ΕΝΝΑ in altera parte.

Cererem in priori Nummi area signatam non solum, sed inscriptam haud mirabitur, qui hanc Urbem Templo & simulacro ejusdem nobilem apud ^a Ciceronem, ^b Strabonem aliosque passim legit, & ista quidem apud Melam, *Famam habet ob CERERIS Templum ENNA.* Unde & ENNEA CERES dicta Claudiano,

^a V. in Verrem.
^b Lib. VI.

Ennea Cereri proles optata virebat.

Lib. I. de Rapt. Proserp.

Vid. Steph. με. πολ.

Neque Doricæ etiam dialecti causam in hac voce ΔΑΜΑΤΗΡ requiret, qui novit eam Siculis familiarem, nec aliam certe quærendam in urbe Syracusanorum Colonia, quos more consueto coloniarum, Metropoles suæ Corinthi dialecto usos constat. Animal autem, quod exhibet averfa Nummi area, è Caprino simul ac Cervino genere satis arguit magnitudo instar Cervi, varietas pellis, Caprina cornua, barba seu villus è mento dependens, pedes denique bisulci. Quamvis enim nostrates Capræ ac Damæ vulgo minores occurrant, at notum aliunde plures dari majores, & Cervo magnitudine pares. Tales utique Afrorum vulgares illæ *Gazzella*, juxta vocem Arabicam, غَزَال, de quibus inter alios consuli potest Marmolius, Gallice nuper admodum

modum conversus à Gallorum interpretum principe Ablancourtio, & firmant insuper aliæ voces, quibus promiscue Capream, Damam, & Cervum notant, ut liquet ex Arabum Lexicographis, & vidit etiam harum litterarum decus Samuel Bochartus. Neque etiam minores ex eodem Caprearum aut Damarum genere qui Veteribus *Hippelaphi*, *Tragelaphi*, & *Pygargi*, nuncupantur. Hippelapho certe seu Equi-cervo haud dissimilem figuram tribuit Aristoteles, formam nempe Equi & Cervi, unde illi nomen, jubam tenuem à capite ad armos, villum instar barbæ dependentem magnitudinem Cervi, Cornua Capris proxima, pedes bifidos. Apud Arachotas autem, h. e. gentem Indiæ vicinam reperiri tradit, sicut Tragelaphum seu Hircocervum Plinius non alibi, quam juxta Phasin amnem, sed quem & in Syria & in Arabia etiam extare author est Diodorus. At vero haud male quis ad PYGARGUM referre posset superiorem effigiem, quem ab albis natibus nomen hoc sortitum liquet, ut ex antiquo Juvenalis Scholiaste observarunt jam viri docti. Rationes autem hujus rei dari possent, prima quidem quod inter Caprearum etiam & Damarum genera à veteribus recensentur, ut observarunt etiam viri doctissimi Gesnerus & Bochartus, & quidem à Plinio diserte loco supra adlegato, ubi de variis sylvestrium Caprearum generibus agit; *sunt & Dama & PYGARGI & Strepserotes*. Unde eisdem etiam cum Capreis, Cervis, Hinnulis conjungunt Herodotus ac Ælianus. De priori mox videbimus. Posterior autem ἄπολαμα ἢ νεβροὶ καὶ πεόκες καὶ ζόρκες πῆ καὶ πύγαργοι. *Timida autem animalia sunt Hinnuli, & Cervi, & Caprea, & Pygargi*. Altera, quod animal fuerit in Africa obvium, teste Herodoto; κατὰ τὸν Νομάδας δὲ ἐστὶ τρυπίων ἕδεν, ἀλλ' ἀλλὰ τῆδε ΠΥΓΑΡ-

Lib. 11.
Hist. Anim.
cap. 1.

Lib. VII.

cap. 33.

Lib. 11.

Hist. Anim.
L. VII. c. 19.

Lib. 1 v.

ΓΟΙ, καὶ ζορκάδες, καὶ βυβάλιες, καὶ ὄνοι. Quorum nihil apud Afros pastorales est, sed alia veluti PYGARGI, & Caprea, & Bubali, & Afini. Nota autem vetusta & continua Africæ & Siciliæ commercia, vicinia, linguæ communione, coloniarum frequentia introducta continuo & stabilita. Unde & cum aliarum rerum, tum animalium etiam rariorum facilis vectura, & ad rei memoriam, quod alias solemne, nummis etiam consignari meruit. Hinc Plinius quoque Pygargos refert inter ea animalia, quæ *transmarini situs mittunt*. Non par autem hic vel Hippelaphorum, vel Tragelaphorum seu Hircocervorum ratio, quorum postremos multi, quamvis immerito, fabulosis adnumerant. Si quis tamen malit figuram superiori nummo expressam simpliciter è majorum Damarum seu *Gazellarum*, quas vocant, genere statuere, quibus adhuc hodie Africam feracem constat, haud equidem reluctabor. At vero aliam rursus CAPRAM haud vulgarem eique inequantem nudum barbarum videas in sequentibus nummis Himeræ urbis itidem Siculæ.

Capra

Capra hæc, ut cernis, cum prolixo cornu in tergum reflexo, in priori Nummo aure longa & demissa, jumentum instar fessorem ferens, & ad cursum comparata. Hanc autem continuo fatearis ex earum genere, quas in Oriente tradunt reperiri, cum longis auribus, & quidem palmæ longitudine, quibus jumentum aut cameli loco vehi soleant tenuiores homines, & quibus vulgo MAMBRINÆ aut CAPRARUM INDICARUM nomen inditum. De longis ac demissis auribus fidem faciet Aristoteles, ἐν ᾗ τῆ Συρία τὴ κεφαλαὶ τὰς ἄρας ἔχῃ τὸ πλάτος πύχως, τὸ ᾗ ΩΤΑ αἰ ΑΙΓΕΣ πηχυαῖς ἔ παλαισῆς, καὶ ἐνταὶ συμβάλλουσι τὰ ὦτα κάτω ἀλλήλαις; hoc est juxta Gazam, *In Syria oves sunt cauda lata ad cubiti mensuram, CAPRI AURICULIS mensura palmari & dorantali, ac nonnulla etiam quibus inferne aures inter se cœunt*: quæ postrema minus recte expressit Gaza, ac nonnullas demissis ita ut spectent ad terram. Jumentum autem vicem præstare illas Capras docebit Leo Africanus, *Ego quondam juvenili fervore ductus horum animalium dorso insidens ad quartam milliariis partem delatus fui*. Clarior autem scriptor Italus apud Gesnerum, *Capra Mambryna in regione Damiatina dicta, fert equitantem, sellam, frenum & cetera quibus equi instrui solent, admittit*. Neque vero in Syria solum & vicinis locis, sed in Africa etiam reperiri tradunt Capras id genus, quas vulgo *Adimmayn* vocant, & quo referenda videtur superioribus nummis expressa, ob viciniam & commercia utriusque gentis Siculæ & Africanæ. Marmolio certe, luculento scriptori rerum Africanarum, describitur *ADIMMAYN*, animal cicur instar Arietis, vituli magnitudine, cum demissis itidem & longis auribus infantes fessores admittere, ac ultra milliare deferre. Quo referendum etiam proverbium Arabum doctissimo Bocharto

Lib. VIII.
Hist. Anim.
cap. 28.

charto commemoratum, *Capella post Camelas*, de angustia nempe post copiam; quod ubi Camelis solerent vehi, redacti sint ad Caprarum vecturam. Neque vero eam omnino infuetam aliis Gentibus, certe in ludis Equestribus & militiæ rudimentis, tyronibus ac pueris frequentatam ex Anthologia & Juvenali erudite jam observavit idem vir magnus modo laudatus. Ut non mirum etiam Hirco insidentem videre Cupidinem in denario Gentis Fonteix. Pernicitatem vero ejusmodi Caprarum, quam superior videtur etiam arguere ad cursum incitata, vel ex Oppiano licet colligere,

De Venat.
lib. II.

Αἰγῶν δὲ αὐτῆ πῶλψ ποσειδάτων τι πανάγχα φύλα.
Οὐ πῶλων τέτων οἶων λανίων τι χριάρων
Μαζόνες, ἀλλὰ θεῖον κραιπνοὶ θεῖαροὶ τι μάχεσθ.

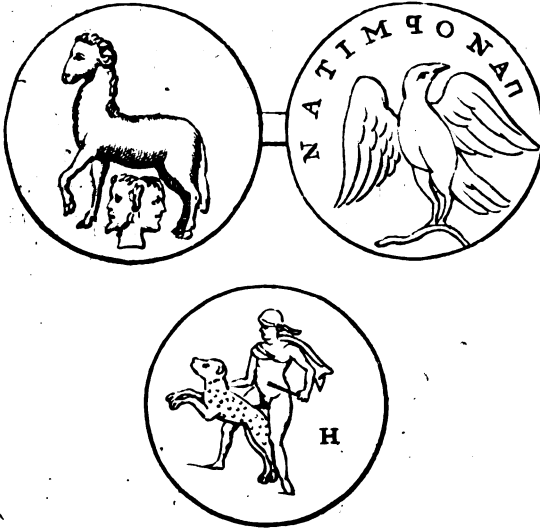
Caprarum vero etiam sunt Oviiumque admodum fera sacula. Non multo hisce nostris ovibus hirsutisque Capris majores, sed ad currendum pernices valideque ad pugnandum. Sic inter Capras sylvestres, Ibices mirandæ pernicitatis docet

Lib. VIII.
cap. 53.

Plinius. Unicornem vero eandem Capram superius depictam non mirabitur, qui vel Orygem Capreæ genus unicornu, vel Capras sylvestres seu Rupicapras cum uno cornu è media fronte ac dorsum versus inflexo, in Carpatho monte, Segestana, Bulgaria reperiri observabit apud veteres aut recentiores Historiæ Animalium Scriptores; cujus generis etiam animalia vel *Reem*, vel *Carcand*, ceu *Charfan* Arabibus dicta docet supra laudatus Bochartus, quem consulere poterit eruditus lector. Sic unicornu etiam animal in Æthiopia obvium describit commemoratus aliquoties Marmolius, instar jumenti cum hircina barba, & cornu in media fronte longitudinis trium pedum. Sed en tibi adhuc ex eodem tractu duos Panormitanorum nummos,

prio-

priorem cum utraque nummi area, posteriorem cum averſa tantum parte, quibus Damæ rurfus aut Arietis genus peculiare ſignatum itidem occurrit.

Geminum priori Nummum poſſidet Gaza Medicea, & cujus ſignatum priori parte animal Arieti aut Hirco- cervo tribuebat eruditus ejus cuſtos. Quod poſtremum firmare poſſet Bellonius, cui Tragelaphus ſeu Hirco- cervus animal ſine barba cum cornibus Caprinis, ſed retortis ſicut Arieti, & cui præterea roſtro, fronte, & auriculis Ovem referre traditur. Sed obſtant præter a- lia, cum pili longi ac nigri, quos eidem, colli prona ſupinaque parte tribuit, ut barbatus videatur, ac inſu- per circa ſtomachum, armos, pectus, juxta eam quam producit effigiem; tum autem Plinii & aliorum diver- ſa de hoc Tragelapho traditio, quæ nec Bellonii figu- ræ, nec ſuperiori nummo expreſſæ poteſt competere.

X

Plinius

Plinius ubi de Cervis egisset superiori capite continuo
 Lib. VIII. subdit: *Eadem est specie, barba tantum & armorum villo*
 cap. 33. *distans, quem Tragelaphum vocant, non alibi quam juxta*
Phasim amnem nascens. Barbam itaque & armorum vil-
 lum in Tragelapho agnoscit, unde illi nomen, cætera
 Cervo similem; alium proinde ab hoc Panormitano-
 rum animali, quod sine barba & illo armorum villo,
 ac præterea cum cornu non Cervino, sed Arietis instar
 retorto. Aliud Hircocervi genus describit nobis Nico-
 laus Menardus; Animal nempe Cervo simile magni-
 tudine, capite, ore, agilitate, pilis, cornibus autem in
 tergum reflexis inque extremo contortis, pedibus in-
 genti Hirco simile, & quod in remotis Africæ partibus
 reperiri tradit. At nec Arietinum aut Ovinum caput,
 nec varietatem pellium illi adscribit, quorum utrum-
 que præfert superior nummus. Scilicet quemadmo-
 dum in Caprarum genere, aliæ ad Cervorum naturam
 ac formam accedunt, ita aliæ rursus ad Ovium figuram,
 cum quibus alias magna illi animali societas & com-
 munitio intercedit; unde & communes Hebræis aliisque
 Orientalibus voces, quibus utrumque animal designa-
 tur. Ita *Musmones* in Sardinia reperiri observat Strabo,
 Lib. 7. *Arietes nempe quibus pilus Caprinus loco lanæ, Ἰνόν-
 ται ἢ ἐνπαῖδα οἱ τεύχεα φύοντες αἰγείων ἀντ' ἐρείας κεραὶ, κα-
 λέμενοι ἢ Μύσμονες. Nascuntur ibi Arietes, qui lana loco
 pilum ferunt caprinum, & vocantur Musmones.* Ne vero
 superius Panormitanorum animal idem cum hoc Mus-
 mone statuamus, (quod alias suadere posset Insulæ vi-
 cinia & ovinum ac arietinum caput) obstat rursus ma-
 culis distincta pellis, quæ non Capram sed Capream
 refert, & qua rursus Africanum Capræ aut Damæ ge-
 nus nobis adumbratur, etiam haud alienum ab iis ani-
 malibus, quæ vulgo hodie Barbariæ Damas indigitant.
 Ne-

Neque dissimilis figura alterius Animalis superius etiam depicti cum cornu Arietino & Hinnuli seu Capreoli itidem pelle, pluribus maculis distincta, & à Venatore apprehensi, quale rursus Siculo Gelonis Nummo acceptum ferimus. Communis nempe aliis quoque animalibus illa cum Capreis aut Capreolis pellium varietas. Plinius alicubi inter Indiæ animalia refert, *Et feram nomine Axin, Hinnuli pelle pluribus candidioribus* Lib. VII. *que maculis sacram Libero Patri.* Agmen hic claudant ^{C. 21.} postremo loco, tum peculiaris adhuc **ARIES** signatus itidem in Panormitanorum nummo, tum **CERVA** cornibus auratis insignis, obvia inter Saloninæ Gallieni Conjugis numismata.

Priorem haud dubito referre ad sylvestres illos Arietes, quales rursus apud pastorales Afrôs exstare tradit Herodotus; *καὶ βασιλῆα, καὶ ὑάιναι, καὶ ὑσελχες, καὶ ΚΡΙΟΙ* Lib. IV. *ΑΓΡΙΟΙ.* *Et bassaria, & hyana, & hystriches, & ARIETES AGRESTES.* In posteriori seu **CORNUTA CERVA** ne multum immeror, fecit Cl. Tristani diligentia, Tom. III. à quo jam observata, quæ peti ea de re poterant è poë- ^{PAG. 101.} tarum fabulis, puta Cerva Telephi, Herculis, Iphigeniæ loco substituta, quas *χευακίρας* vulgo nobis describunt Sophocles, Euripides, Pindarus alique. Quibus addi potest Phruxi Cerva juxta Valerium Flaccum,

Ipsa comes setis fulgens, & cornibus aureis. Lib. VI. Nota

Lib. III. de
partib. Ani-
mal. c. 2.

Lib. III.
Poët. c. 9.

Imag. lib.
3.

Lib. II. de
Vit. Apoll.
cap. 1.

Lib. IV. Cy-
cæg. v. 319.

Nota autem his, quam eo nomine Sophocli, gravissimo alias auctori, intendit Aristoteles in libro de Poëtica, quod Cervæ nempe cornua tribuat, qui alibi Cervis feminis cornua demit. Atticis autem τῶ ἔλαφον, pro Cervo usurpari, observarunt jam eruditi, atque ita quædam Aristotelis aliorumque auctorum loca, qui Cervis eo genere prolatis, cornua tribuunt, explicanda. Haud aliter nempe ac vel Πάρδαλις, Τίγρις, apud Græcos, vel Panthera, Tigris apud Romanos, aliæque familiares in Orientis linguis femininæ terminationes, promiscue de utroque sexu sumuntur. Repertas tamen nonnunquam cornigeras Cervas testantur cum Gunterus in suo poëmate, tum Julius Scaliger, & postremus quidem suis temporibus servatum adhuc captæ id genus Cervæ caput.

Capreas vero aut Caprigenum genus, de quo paullo ante agebamus, excipere poterit PANTHERINUM, quod cum Caprigeno ob varietatem pellium, conjungentem supra vidimus Comicum. Varia autem hujus generis animalia signata occurrunt in antiquis Nummis, & iis maxime quibus Libero Patri comites adjunguntur. Notum quippe sacras vulgo huic Deo, Tigrides, Lynces, Pantheras, & postremas inprimis, quas Bacchi proinde symbolum vocat Philostratus, Πάρδαλις ἔστι θεῶν σύμβολον, & in quas proinde conversas Bacchi nutrices vulgo fabulantur Poëtæ. Hinc Panthera juxta eundem Philostratum in Pamphilia reperta cum torque aureo, & Armeniis litteris REX ARSACES DEO ΝΥΣÆΟ. Nota etiam ratio ejus rei, petita ex natura & indole illius animalis, quod vino inprimis deditum narrant, unde & vinosum vocatur Ορπιανο,

Θηρὰ φιλακρήτιον ἐμήσατο παρδαλίσει.
Feris vinosis excogitavit Pantheris.

Adeo